

חולין דף קמ"ב

כיצד קונים ביצים שלא עמדה עליהם האם

מביאה הגמרא מעשה בלוי בר סימון, שהקנה את פירות שובכו האפרוחים והביצים לרב יהודה. בא לפני שמואל, ואמר לו שיקיש על הקן ובכך התרנגולים והאפרוחים יוגבהו ויקנם על ידי הגבהה. ומבררת הגמרא מה היה הנידון. אם רצה לקנות באופן שלא יחזור בו לוי בן סימון, הרי יכל לקנותם בקנין סודר? ואם הנידון היה בדיני יום טוב, ושאל כיצד יכין אותם שיהיו מוכנים ליום טוב, הרי יכל לעמוד ולומר 'זה וזה אני נוטל'? עונה הגמרא, מדובר שהיו אלו ביצים שהטילה ולא עמדה מעליהם האם מעולם. וכיון שלוי בר סימון עצמו לא קנאם, וגם לא קנתה לו חצרו, לא יכל להקנות דבר שהוא עצמו לא קנה. ולכך אמר לו, שיקיש וכך האמהות יגביהו עצמם, ולוי בר סימון יקנה את הביצים על ידי חצירו, ואחר כך יקנה לו בסודר.

משנה

לא יטול אדם אם על בנים, אפילו אם צריך ציפור לטהר את המצורע. ומה אם מצוה קלה שהיא כאיסר שאין בה חסרון כיס אלא דבר מועט נתנה התורה שכר "למען ייטב לך והארכת ימים", מצות חמורות שבתורה קל וחומר שינתן על כך שכר.

גמרא

תחיית המתים מרומת בשכר המצוות

מביאה הגמרא ששנינו בברייתא, רבי יעקב אומר, אין לך כל מצוה ומצוה שבתורה שמתן שכרה בצדה ככבוד אב ואם ושלוח הקן, שאין אפשרות להבין ממנה שמתן השכר לאחר שיעמדו המתים לתחייה לעתיד לבוא. בכבוד אב ואם נאמר: "למען יאריכון ימך ולמען ייטב לך". בשלוח הקן נאמר: "למען ייטב לך והארכת ימים". הרי שאמר לו אביו 'עלה לבירה והבא לי גוזלות', ועלה ושלח את האם ולקח את הבנים, ובחזרתו נפל ומת היכן אריכות ימיו של זה, והיכן טובתו של זה? אלא למען יאריכון ימך בעולם שכולו

ארוך, ולמען ייטב לך לעולם שכולו טוב⁹¹³.

שואלת הגמרא, ואולי לא היה כזה מקרה? עונה הגמרא שרבי יעקב ראה מעשה. שואלת הגמרא, אולי אותו בן הרהר בעבירה? אין הקב"ה מצרף מחשבה רעה למעשה. ואולי הרהר בעבודה זרה, שנאמר "למען תפוש את בית ישראל בלבם", ואמר רב אחא בר יעקב זו מחשבת עבודה זרה? אלא כך אמר רבי יעקב כשראה את המעשה, אם יש שכר מצות בעולם הזה, יועיל שלא יבוא לידי הרהור וממילא לא ינזק? אלא שאין שכר מצות בעולם הזה.

שואלת הגמרא, כיצד ניזוק הבן שהלך במצוות אביו לשלוח הקן, והרי אמר רבי אלעזר, שלוחי מצוה אינן נזוקים? עונה הגמרא, הכוונה לדרך הליכתם, אבל בחזרתם יתכן וינזקו. שואלת הגמרא, והרי אמר רבי אלעזר 'שלוחי מצוה אינן נזוקים לא בהליכתן ולא בחזרתן'? עונה הגמרא, הבן השתמש בסולם רעוע, ושונה הדין במקום שההיזק קבוע, שנאמר: "ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני".

אמר רב יוסף, אלמלא 'אחר' דרש את הכתוב כרבי יעקב בר ברתיה, לא היה חוטא. ומבאר הגמרא, שיש אומרים שהוא ראה כמעשה זה, ויש אומרים שראה את לשונו של רבי חוצפית המתורגמן, שהיה מוטלת באשפה, אמר 'פה שהפיק מרגליות ילחוך עפר'? והוא לא ידע שכוונת הכתוב "למען ייטב לך" בעולם שכולו טוב, ו"למען יאריכון ימיד" בעולם שכולו ארוך.

הדרן עלך פרק 'שלוח הקן'
וסליקא לה מסכת חולין בסיעתא דשמיא

913 שאין בו לא היזק ולא יסורין, אלא טובה. רש"י.